

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28.08.1985, sp. zn. 7 To 35/85, ECLI:CZ:NS:1985:7.TO.35.1985.1

Číslo: 51/1986

Právní věta: Organizace odpovídající za odložené věci podle § 433 odst. 2 obč. zák., které byly odcizeny, může uplatnit v trestním řízení nárok na náhradu škody proti pachateli trestného činu (§ 43 odst. 2 tr. ř.) pouze za předpokladu, že škodu nahradila tomu, komu byly věci odcizeny, a tím na ni přešel nárok na náhradu škody proti škůdci, tj. pachateli trestného činu.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 28.08.1985

Spisová značka: 7 To 35/85

Číslo rozhodnutí: 51

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Adhezní řízení

Předpisy: 141/1961 Sb. § 43 odst. 2
§ 228 odst. 1
§ 229 odst. 2 40/1964 Sb. § 433

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 51/1986 sb. rozh.

Organizace odpovídající za odložené věci podle § 433 odst. 2 obč. zák., které byly odcizeny, může uplatnit v trestním řízení nárok na náhradu škody proti pachateli trestného činu (§ 43 odst. 2 tr. ř.) pouze za předpokladu, že škodu nahradila tomu, komu byly věci odcizeny, a tím na ni přešel nárok na náhradu škody proti škůdci, tj. pachateli trestného činu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 28. 8. 1985 sp. zn. [7 To 35/85.](#))

K odvolání zákonné zástupkyně poškozené L. L., její matky M. R., Nejvyšší soud ČSR podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. ř. částečně zrušil rozsudek krajského soudu v Ostravě z 16. 4. 1985 sp. zn. 2 T 4/85 ve výroku o náhradě škody, jímž ve smyslu § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř., bylo rozhodnuto o nároku uplatněném Severomoravským krajským národním výborem v Ostravě, a dále ve výroku o náhradě škody, jímž byla s uplatněným nárokem podle § 229 odst. 1 tr. ř. poškozená M. R. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. rozhodl mimo jiné tak, že mladistvému M. P. a odsouzenému J. M. uložil podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinnost zaplatit společně

a nerozdílně poškozené L. L. částku 1100,- Kčs k rukám jejího zákonného zástupce, tj. matky M. R.

Z odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě rozsudkem z 16. 4. 1985 sp. zn. 2 T 4/85 rozhodl mimo jiné tak, že obžalovaného J. M. uznal vinným mimo jiné trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b), § 139 tr. zák. a obžalovaného mladistvého M. P. uznal vinným mimo jiné trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b), § 139 tr. zák.

Zároveň rozhodl krajský soud o nárocích na náhradu škody. Kromě jiného uložil podle § 228 odst. 1 tr. ř. solidární povinnost obžalovanému J. M. a mladistvému M. P. k částečné náhradě škody Severomoravského krajského národního výboru v Ostravě, přičemž nezletilou poškozenou M. R. podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti rozsudku podala odvolání kromě dalších osob i poškozená L. L., která napadla odvoláním podaným prostřednictvím zákonné zástupkyně, své matky M. R., jen tu část výroku o náhradě škody, kterou byla ve smyslu § 229 odst. 1 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Uvedla v té souvislosti, že podle skutkových zjištění soudu prvního stupně jí byla obžalovaným J. M. a mladistvým M. P. způsobena škoda ve výši 1100,- Kčs odcizením bundy v této hodnotě ze šatny gymnázia dne 8. 10. 1984. Nárok na náhradu takto způsobené škody poškozená uplatnila v rámci adhezního řízení řádně a včas a výše škody byla krajským soudem nepochybně stanovena na podkladě znaleckého rozsudku. Bunda nebyla poškozené vrácena, náhradu od škůdců také neobdržela. Podle vyjádření ředitelky gymnázia RNDr. E. P. náhrada nebyla poskytnuta ani školou. Odvolatelka proto žádala, aby obžalovanému J. M. a mladistvému M. P. byla uložena povinnost nahradit škodu ve výši 1100,- Kčs poškozené rukou společnou a nerozdílnou.

Nejvyšší soud ČSR z podnětu podaných odvolání přezkoumal napadený rozsudek. K výroku o náhradě škody uvedl:

Pochybení se krajský soud dopustil v té části výroku o náhradě škody, v níž rozhodl jednak podle § 228 odst. 1 tr. ř., jednak podle § 229 odst. 2 tr. ř. o nároku Severomoravského KNV v Ostravě a dále podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázal nezletilou poškozenou L. L., zastupovanou matkou M. R., na řízení ve věcech občanskoprávních.

Vznik uvedených nároků na náhradu škody vycházel podle jinak správných skutkových zjištění krajského soudu jednak z majetkové trestné činnosti spáchané společně obžalovanými J. M. a mlad. M. P. tak, že „dne 8. 10. 1984 v dopoledních hodinách v Ostravě - Porubě, na Thälmannově ulici vnikli do objektu gymnázia, kde ze šaten kromě jiného odcizili A. K. bundu v hodnotě 1000,- Kčs a L. L. bundu v hodnotě 1100,- Kčs“, jednak z další obdobné majetkové trestné činnosti spáchané společně s obžalovanými F. M., M. A. a mlad. M. P. tak, že „dne 5. 11. 1984 v dopoledních hodinách v Ostravě-Porubě na Polské ulici vnikli do objektu střední ekonomické školy, kde z šatny kromě jiného odcizili L. B. sportovní bundu v hodnotě 270,- Kčs, P. L. bundu v hodnotě 700,- Kčs a P. B. zimní bundu v hodnotě 1100,- Kčs.

Krajský soud usnesením vynesným na počátku hlavního líčení dne 25. 3. 1985 nepřipustil k trestnímu řízení s uplatněními nároky na náhradu škody nezletilé poškozené A. K., P. L., P. B. a R. K., které v přípravném řízení neuplatnily nárok na náhradu škody prostřednictvím poškozeného naopak přiznal Severomoravskému krajskému národnímu výboru v Ostravě. Tato socialistická organizace pak uplatnila ústním podáním ze dne 25. 3. 1985, předneseným před zahájením dokazování v hlavním líčení, proti škůdcům návrh na náhradu škody v částce 4200,- Kčs, což byla částka představující celkovou hodnotu všech předmětů a peněz odcizených obžalovanými jak dne 8. 10.

1984 v objektu gymnázia v Thälmannově ulici, tak dne 5. 11. 1984 v objektu střední ekonomické školy v Polské ulici, tedy částka zahrnující i hodnotu bundy odcizené ke škodě L. L.

Krajský soud pak tuto požadovanou náhradu také Severomoravskému KNV v Ostravě v podstatě plně přiznal, avšak od uplatněného nároku ve výši 4200,- Kčs odečetl hodnotu věcí vrácených v průběhu trestního řízení poškozeným a dále částku vyplacenou poškozenému A. K. jako pojistnou náhradu Českou státní pojišťovnou, přičemž v tomto ohledu aplikoval ustanovení § 229 odst. 2 tr. ř.; jinak uložil soud prvního stupně obžalovaným podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinnost k solidární náhradě škody Severomoravskému KNV v Ostravě, zatímco poškozenou, resp. její matku M. R. odkázal s uplatněným nárokem na náhradu škody ve smyslu § 229 odst. 1 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních.

Krajský soud však v tomto směru pochybil především chybnou úvahou, že Severomoravský KNV v Ostravě získal v tomto trestním řízení postavení poškozeného oprávněného uplatnit ve smyslu § 43 odst. 2 tr. ř. proti obžalovaným nárok na náhradu škody. Toto oprávnění může totiž uplatnit výhradně poškozený, který má podle zákona proti obžalovanému nárok na náhradu škody, jež mu byla trestným činem způsobena, ať již jde o škodu majetkovou, škodu na zdraví či škodu jinou, vždy ovšem za předpokladu, že tato škoda byla buď způsobena právě přímo jemu, nebo že na něho přešel nárok na vymáhání škody proti škůdci například tím, že na základě příslušných občanskoprávních předpisů „prvotně“ poškozenému škodu nahradil.

Z účelu a povahy provozu školy plyne, že účast na činnosti školy je zpravidla spojena s odkládáním věcí (součásti oděvů, obuvi atd.) ve smyslu § 433 odst. 2 obč. zákoníku. Školy nebo výchovná zařízení odpovídající tedy za odložené věci podle ustanovení § 433 odst. 2 obč. zákoníku.

V posuzovaném případě odcizené bundy, další předměty a peníze studentů gymnázia i střední ekonomické školy, uložené v prostorách k tomu určených, požívaly ochrany podle ustanovení § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. vzhledem k ustanovení § 139 tr. zák. Severomoravskému KNV by však v tomto trestním řízení vznikla práva předpokládaná ustanovením § 43 odst. 2 tr. ř. pouze za předpokladu, že by poškozeným studentům nebo jejich zákonným zástupcům poskytl náhradu za odcizené věci a peníze. Tento postup by přitom byl ze strany poškozených především vázán na dodržení prekluzivní lhůty uvedené v ustanovení § 436 věta druhá obč. zák.; je třeba ovšem dodat, že záleželo plně na jejich uvážení, zda budou náhradu škody požadovat tímto způsobem, či zda se budou domáhat pojistné náhrady na základě svého vlastního pojištění, nebo zda uplatní příslušný nárok přímo proti škůdci v rámci adhezního řízení.

Takto postupovala i nezletilá poškozená L. L. Prostřednictvím své zákonné zástupkyně uplatnila nárok na náhradu škody řádně a včas proti obžalovanému J. M. a mladistvému M. P. v rámci trestního řízení, a její nárok byl rovněž náležitě specifikován a vyčíslen; tomuto odpovídá i příslušná část výroku o vině. Z obsahu spisu je přitom patrné, že do doby meritorního rozhodnutí krajského soudu nebyla poškozená L. L. odcizená bunda vrácena, ani jí nebyla obžalovanými ani kýmkoliv jinými za ni poskytnuta jakákoliv náhrada; nic proto nebránilo vyhovět jejímu požadavku na náhradu škody v celém rozsahu a obžalovanými uložit podle § 228 odst. 1 tr. ř. solidární povinnost nahradit způsobenou škodu právě této poškozené, a to k rukám její zákonné zástupkyně.

Ze shora uvedených důvodů naproti tomu byla krajským soudem nesprávně přiznána náhrada Severomoravskému KNV v Ostravě, a to nejen v případě týkající se poškozené L. L., ale rovněž v případech ostatních poškozených, kterým nebyly odcizené věci a peníze vráceny, ani jim za ně nebyla poskytnuta odpovídající protihodnota. Ani jednomu z nich totiž nebyla uvedenou organizací poskytnuta jakákoliv náhrada za odcizené předměty a peníze, přičemž s ohledem na uplynutí uvedené prekluzivní lhůty (§ 436 druhá věta obč. zák.) na poskytnutí této náhrady touto organizací navíc v mezidobí všichni ztratili nárok. Krajský soud tedy pochybil, pokud vůbec Severomoravský

KNV v Ostravě k trestnímu řízení s uplatněným nárokem na náhradu škody připustil.